

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Гребенюк Володимир Михайлович 1981 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2017 році Уманський національний університет садівництва за спеціальністю «Плодоовочівництво і виноградарство», аспірант Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Садово-паркове господарство».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Уманського національного університету Міністерства освіти і науки України, м. Умань, від 23.05.2025р. № 01-05/86, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Валентина ПОЛЩУКА, доктора сільськогосподарських наук, професора, члена-кореспондента НААН України, декана лісового і садово-паркового господарства, Уманський національний університет.

Рецензентів – Світлани АДАМЕНКО, кандидата біологічних наук, доцента, завідувача кафедри лісового господарства, Уманський національний університет;

Світлани МАСЛОВАТОЇ, кандидата сільськогосподарських наук, доцента, доцента кафедри лісового господарства, Уманський національний університет;

Офіційних опонентів – Сергія КОВАЛЕВСЬКОГО, доктора сільськогосподарських наук, професора, професора кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції, Національний університет біоресурсів і природокористування України;

Ярослава ФУЧИЛА, доктора сільськогосподарських наук, професора, завідувача кафедри лісівництва і захисту лісу, Малинський фаховий коледж;

на засіданні 29 липня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство Володимиру ГРЕБЕНЮКУ на підставі публічного захисту дисертації «Біолого-екологічні особливості розмноження і вирощування генотипів аронії чорноплідної (*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliott) для використання в озелененні» за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство.

Дисертацію виконано в Уманському національному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Умань.

Науковий керівник – Анатолій БАЛАБАК, доктор сільськогосподарських наук, професор, Уманський національний університет, професор кафедри садово-паркового господарства.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація відповідає вимогам п. 6 Порядку присудження ступеня доктора

філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 12 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 – статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 9 – тези доповідей наукових конференцій.

Наукові публікації, зараховані за темою дисертації, відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Гребенюк В.М., Балабак А.Ф. Перспективи використання аронії чорноплідної (*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliott) у ландшафтному дизайні Правобережного Лісостепу України. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2023. Вип. 103 (1). С. 172–181. DOI:10.32782/2415-8240-2023-103-1-172-181

2. Гребенюк В.М., Балабак А.Ф. Вплив термінів живцювання на вкоріненість напівздерев'янілих стеблових живців сортотипів аронії чорноплідної (*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliott) для зеленого будівництва. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2024. Вип. 104. Ч. 1. С. 97–108. DOI: 10.32782/2415-8240-2024-104-1-97-108

3. Балабак А.Ф., Гребенюк В.М., Особливості адвентивного коренеутворення у стеблових живців сортів аронії чорноплідної (*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliott) залежно від впливу біологічно-активних речовин. *Агробіологія. Збірник наукових праць*. 2024. № 1. Вип. 187. С. 277–284. DOI: 10.33245/2310-9570-2024-187-1-277-284

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Сергій КОВАЛЕВСЬКИЙ, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри ботаніки, дендрології та лісової селекції, Національний університет біоресурсів і природокористування України.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У меті роботи задекларовано «... збільшення видової різноманітності садових фітоценозів шляхом впровадження в культуру садово-паркового господарства Правобережного Лісостепу України нових і перспективних сортів аронії чорноплідної.» Але не можна збільшити видову різноманітність впровадженням сортів, оскільки вид – це систематична одиниця, а сорт – ні, це внутрішньовидова мінливість.

2. На ст. 35 (останній абзац) у першому реченні зазначено «Рід Аронія нараховує три-чотири види...», а у другому реченні «... зустрічається близько 20 видів», так скільки видів у роді?

3. В огляді літератури та висновках до першого розділу автор не згадав про мікроклональне та гетеровегетативне розмноження (щеплення)? Доречним був би висновок про те, які проблеми не висвітлені в попередніх роботах інших науковців та практиків, але знайдуть висвітлення в дослідженнях автора.

4. Оскільки сорти – це продукт селекційної роботи, елемент внутрішньовидової мінливості рослин у яких ареали відсутні, то не доречно говорити про їх інтродукцію (ст. 40).

5. На ст. 72 зазначено «Ці сорти різних строків досягання плодів, мають різну величину плоду, силу росту та ін. Вони різняться декоративними властивостями», але сумнівно, що сорти різняться декоративністю через різний амінокислотний показник плодів.

6. Не зовсім коректна назва розділу 3 «Фенологічні особливості росту і розвитку сортів аронії ...» оскільки фенологія тільки фіксує проходження певних змін у окремі терміни. Вона жодним чином не впливає на рослини і не може бути чинником «особливостей». Особливості можуть виникати внаслідок зміни кліматичних факторів або зміни погодних умов.

7. На нашу думку, з метою кращого читання і більшої інформативності дані таблиць 3.1–3.7 краще наводити у вигляді графіку.

8. На ст. 144 зазначено «Різна здатність видів, форм і сортів рослин до регенерації ...». Види, форми і сорти – це тільки назви. Назви вегетативно не розмножуються.

9. Рисунки 6.1–6.3 доречно було б навести у розділі 1, а не в розділі 6, де назвою передбачені ілюстрації пропонованих композицій з використанням досліджуваних рослин.

10. Рослини, як живі організми не можуть бути «середньостатистичними» (висновок 3, ст. 177).

11. «агроекологічні умови, агротехнологічні заходи» ці терміни використовується для сільськогосподарського виробництва, а не для озеленення.

12. У роботі простежується не вірне тлумачення і вживання автором термінів «вид», «порода», «сорт», «культивар», «квітування», «цвітіння», «інтродукція».

Ярослав ФУЧИЛО, офіційний опонент, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри лісівництва і захисту лісу, Малинський фаховий коледж.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. В анотації дисертаційної роботи, варто було б ширше висвітлити мету досліджень та наукову новизну отриманих результатів.

2. У розділі 2 «Умови, об'єкти і методика проведення досліджень» варто вказати кількість опадів та температурні значення кожного року проведення досліджень.

3. У розділі 2 «Умови, об'єкти і методика проведення досліджень» автор детально наводить опис використаних у досліді семи сортів аронії чорноплідної, що значно збільшує обсяг розділу, тому краще було б повний

опис перенести в додаток та ілюструвати малюнками, що є цінним для практичного декоративного садівництва.

4. У розділі 4 «Сортові особливості розмноження аронії чорноплідної стебловими живцями в умовах Правобережного Лісостепу України», поряд з визначенням впливу основних досліджуваних чинників на регенераційну здатність стеблових живців, варто було б висвітлити дані, щодо впливу густоти висаджування живців на укорінення (шт/м²), адже важливо сформувати оптимальну схему висаджування живців сортів аронії чорноплідної, щоб ділянка вкорінення мала структуру, за якої сонячна енергія буде поглинатися найповніше, оскільки від неї залежить не тільки укорінюваність живців, а і їх подальший ріст і розвиток в процесі дорощування.

5. Доведено багатьма дослідниками, що важливе значення в процесі розмноження зеленими стебловими живцями садових культур має розмір листової поверхні і як висновок, невідомо стосовно пагонів сортів аронії чорноплідної, чи слід висаджувати на укорінення живці без попереднього зменшення площі листової поверхні чи залишати на початковому рівні. Адже відомо, що традиційний спосіб живцювання передбачає укорочення листової поверхні з метою зменшення транспірації. Жодного слова не має про причини цього явища.

6. Таблиці розділів 4 і 5 дисертаційної роботи перевантажені цифровим матеріалом і важко сприймаються, тому представлені результати бажано зображати графічно.

7. Потребує роз'яснення, за якими критеріями було відібрано стимулятори росту рослин.

8. Доречно було б навести приклади висаджування досліджуваних рослин сортів аронії чорноплідної та їх композицій у ландшафтному дизайні з використанням сучасних комп'ютерних програм.

9. У списку використаної літератури трапляються застарілі джерела, посилання на які не завжди обумовлюються змістом.

10. Висновки дисертаційної роботи науково обґрунтовано, але деякі з них бажано було б скоротити, а пропозиції виробництву варто конкретизувати.

11. У роботі трапляються окремі редакційні та друкарські помилки і неточне вживання тире та дефіс.

Світлана АДАМЕНКО, рецензент, кандидат біологічних наук, доцент, завідувач кафедри лісового господарства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У списку використаних джерел наукової літератури згадуються застарілі джерела.

2. В роботі відсутні посилання на авторів методики і відсутня сама методика сортування саджанців досліджуваних сортів аронії чорноплідної після дорощування.

3. Автор робить висновок, що найбільш раціонально дорощувати укорінені живці в контейнерах, проте в розділі «Методика ...» не наводиться їх характеристика.

4. В експериментальних розділах трапляються недостатньо аргументовані повторення інформації, що збільшує її загальний обсяг.

5. Аналізуючи ріст і розвиток кореневласних саджанців досліджуваних сортів аронії чорноплідної (на ділянках укорінення) дисертант не зовсім чітко вказує яка просторова локалізація кореневої системи забезпечує кращий розвиток рослин на використовуваних субстратах

6. Майже всі таблиці у дисертації перевантажені цифровим матеріалом, а відповідно важко сприймаються, тому представлені результати, для кращого сприйняття, бажано було б надати графічно.

7. В таблицях четвертого і п'ятого розділів, поряд з показниками утворення кореневої системи у живців доцільно було привести і параметри приросту діаметра «умовної кореневої шийки», враховуючи, що цей показник характеризує стандартність одержаного саджанця.

9. Експериментальні матеріали шостого розділу з оцінювання декоративності досліджуваних рослин сортів аронії чорноплідної і впровадження їх в озеленення недостатньо узагальнено у кінці розділу, що ускладнює визначення кращих варіантів.

10. Висновки дисертації науково обґрунтовано, але деякі з них дуже розгалужені.

Світлана МАСЛОВАТА, рецензент, кандидат сільськогосподарських наук, доцент, доцент кафедри лісового господарства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, є зауваження:

1. У розділі «Біологічні та технологічні засади вирощування генотипів аронії чорноплідної (*Aronia melanocarpa* (Michx.) Elliott) для використання в озелененні» за посилання на джерела літератури, бажано частіше у роботі зазначати прізвища авторів.

2. У розділі огляду літератури, при характеристиці систематики виду, необхідно більше звернути увагу на дослідження вітчизняних вчених, а також за вивчення географічного походження виду, слід конкретніше розглянути ареал розповсюдження кожного підвиду.

3. У розділі 2 «Умови, об'єкти і методика проведення досліджень» для кращого сприйняття впливу екологічних факторів на ріст і розвиток маточних рослин сортів аронії чорноплідної, показники погодних умов за роки досліджень варто показати графічно.

4. Схема досліду перевантажена кількістю досліджуваних варіантів.

5. Пересічно щодо роботи, при аналізі результатів досліджень, вступну частину кожного підрозділу варто не перенасичувати додатковим оглядом літератури, який іноді досягає великих розмірів.

6. У розділі 3 «Фенологічні особливості росту і розвитку сортів аронії чорноплідної в умовах Правобережного Лісостепу України» бажано

використати графічний матеріал для висвітлення феносектрів сезонного розвитку сортів рослин аронії чорноплідної.

7. У розділі 3 бажано надати характеристику залежності росту і розвитку пагонів досліджуваних сортів аронії чорноплідної від кількості опадів, що значно впливає на їх коренеутворювальні процеси.

8. У розділі 4 «Сортові особливості розмноження аронії чорноплідної стебловими живцями в умовах Правобережного Лісостепу України бажано більш детально охарактеризувати технологію вирощування саджанців у розсаднику.

9. За використання біологічно-активних речовин ауксинової природи, як стимулятивних чинників, для кращого порозуміння їх впливу на регенераційні процеси у живців, вимагає більш детальнішого їх опису.

10. Пересічно по тексту роботи зустрічаються неточності оформлення друкованого набору (тире, пробіл, розділові знаки).

Валентин ПОЛІЩУК, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент НААН України, декан факультету лісового і садово-паркового господарства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Анатолій БАЛАБАК, науковий керівник, доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри садово-паркового господарства, Уманський національний університет.

Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» — 5 членів ради,

«Проти» — 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Володимирі ГРЕБЕНЮКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство за спеціальністю 206 Садово-паркове господарство.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Валентин ПОЛІЩУК